

ANWBEXTRA

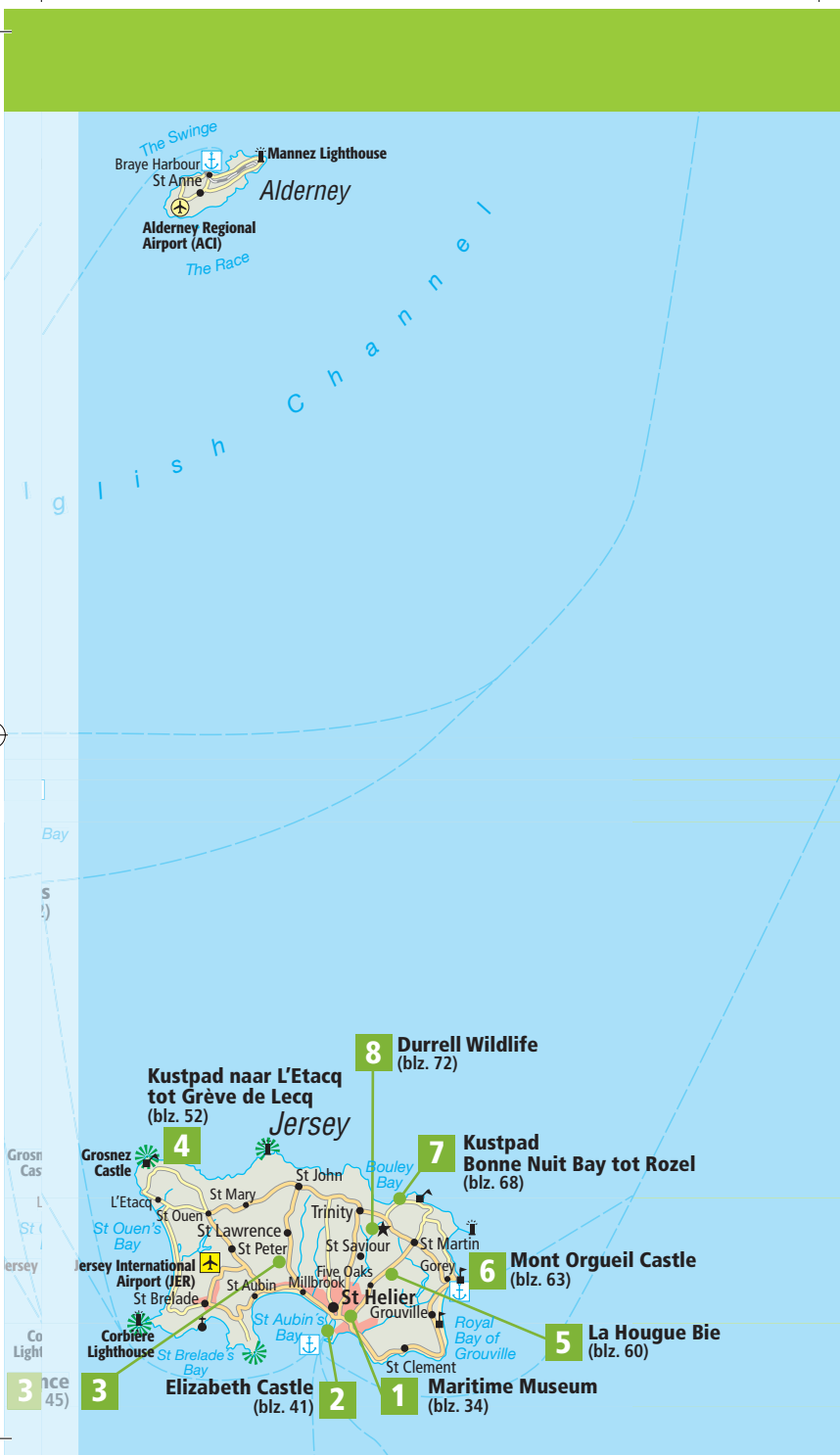
Kanaaleilanden

De 15 hoogtepunten in een oogopslag

Fiets- of wandeltocht St Peter / St Lawrence (blz. 45) **3** (blz. 45)

Welkom

Bienv'nus!	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Kanaaleilanden in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	14
Overnachten	16
Eten en drinken	18
Praktische informatie	20

Onderweg op de Kanaaleilanden

Jersey	32
St-Helier 32, St-Lawrence 44	
St-Aubin 44, St-Brelade 48	
St-Ouen 51, St-Peter 58	
St-Clement 58, Grouville 59	
St-Catherine's Bay 66, het noorden 67	
Guernsey	74
St-Peter Port 74	
het zuiden 85	
het westen 94	
het noorden 99	
Alderney en Sark	103
Alderney 103	
Sark 109	

De 15 hoogtepunten

- 1 Jersey, de kabeljauw en de zee – Maritime Museum** 34
Ontdekkingen in de wereld der zeevaarders in de haven van St-Helier.
- 2 Koninklijk te water – Elizabeth Castle** 41
Cultoord voor royalisten, inclusief kruitdamp en uniform.
- 3 De groene paden op en door het hart – St-Peter en St-Lawrence** 45
Fietsen of wandelen in het hart van het eiland met historische doorkijkjes.
- 4 Kustpad in het noordwesten – L'Etacq tot Grève de Lecq** 52
Klifpartij tussen de rotsen en de branding naar de mooiste baaien in het noorden.

5	Excursie naar de oudheid – La Hougue Bie	60
	Mysterieuze grafheuvel met jonge accenten.	
6	Een trotse burcht – Mont Orgueil Castle	63
	Een militair-historisch labyrint dat ook pacifisten kan bekoren.	
7	Smokkelroutes in het noordoosten – Bonne Nuit Bay tot Rozel	68
	Geesten en smokkelaars laten de kustpaden overdag over aan wandelaars.	
8	Een tuin voor dieren – Durrell Wildlife	72
	Ontmoetingen met verre verwanten, en dat allemaal voor een goed doel.	
9	In het spoor van Victor Hugo – Hauteville House	77
	Het excentrieke domicilie van een beroemd dichter, hoog boven de daken van St-Peter Port.	
10	Toe aan een droomeiland – Herm Island	83
	Witte stranden en tropische bloemen – ideaal voor wie er even tussenuit wil, al is het maar voor een namiddag.	
11	Sir Peter en de moderneren – Sausmarez Manor	86
	Noblesse oblige en de lol van moderne kunst – een herenhuis in St-Martin laat zien hoe.	
12	Het kustpad op, de lanen in – naar Moulin Huet Bay	90
	Van St-Peter Port naar de grootste en schilderachtigste baai van de zuidkust, omhoog en omlaag over het kustpad.	
13	Leven met de getijden – excursie naar het eiland Lihou	96
	Ontdekkingen tussen eb en vloed, op weg naar het rotseiland voor Guernseys wilde westkust.	
14	Van baai tot baai – excursie naar Vale en L'Ancrese	100
	Per fiets of te voet door Guernseys vlakke noorden, tussen tomatencultuur en duinen, golfbaan en martellotorens.	
15	Tuinparadijs achter hoge muren – La Seigneurie op Sark	112
	Microcosmos van rozengeur, bloemenpracht en sierlijke groenten.	

Toeristische woordenlijst	114
Culinaire woordenlijst	116
Register	118
Colofon	126
Paklijst	127

▶ Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een plattegrond
 1 Dit symbool in de tekst verwijst naar één van de 15 hoogtepunten

Bienv'nus! – Welkom

Al sinds 1874 waarschuwt de vuurtoren Corbière Lighthouse de scheepvaart voor vervaarlijke zandbanken en kliffen bij de zuidwestelijke punt van Jersey. Hij begroet ook de reizigers die per veerboot van Guernsey en Sark naar Jersey komen, terwijl hun schipper ondertussen zijn uiterste best doet om de gevaarlijke plekken te ontwijken. Rondom hen raast de branding. Hoe anders is het tafereel bij eb: dan is de geplaveide weg naar de vuurtoren zichtbaar en kunnen bezoekers met droge voeten de oversteek maken.

Ter oriëntatie

Jersey

Wie per vliegtuig reist, krijgt gelijk een goed beeld van de bijzondere ligging van de *Iles anglo-normandes*, zoals de eilanden in het Frans heten. De zandstranden van Normandië zijn nog maar net gepasseerd en daar ligt Jersey al, het zuidelijkste en grootste eiland van de archipel in het Kanaal, twee keer zo ver van Engeland verwijderd als van Frankrijk. Het is niet ver van de luchthaven in het uiterste westen van Jersey naar de hoofdstad **St-Helier** ► Kaart 3, P 22/23. Hier, en aan de zuidwestelijke kust in het mooie havenstadje **St-Aubin** alsmede aan **St-Brelade's Bay**, liggen de meeste hotels.

In het westen, achter de door stormen geplaagde zuidwestelijke kaap **La Corbière** met zijn vuurtoren, beslaat het kilometerslange zandstrand van **St-Ouen's Bay** de gehele westkust van Jersey. De duinen omarmen in het noorden de roze granietkliffen van **L'Étacq**.

Het oosten van Jersey herbergt een interessante combinatie van natuur en cultuur: in het groene hart van het eiland vindt u parken en landgoederen, alsmede het grootste graf van het eiland uit het stenen tijdperk, **La Hougue Bie**. De middeleeuwse burcht **Mont Orgueil** in **Gorey** is het hoogtepunt van de anti-Franse verdedigingswerken ► Kaart 3, R 22. De martellotoren in de baai die loopt van St-Clement's tot St-Catherine's Bay, is tekenend voor de strategische betekenis van de eilanden in de eeuwig strijd tussen de Britten en de Fransen.

Jerseys noordkust, die gedeeld wordt door de gemeenten St-Martin en Trinity, St-John en St-Mary tot St-Ouen in het noordwesten, is ruig en wild. Hier zult u nauwelijks stranden en havens vinden,

maar dat wordt gecompenseerd door het prachtige decor en de ongerepte natuur, die u wandelend over het kustpad optimaal beleeft. In het binnenland domineert de gecultiveerde natuur in de vorm van aardappelakkers en weiden met zachtmoedige Jerseykoeien – en de dierentuin **Durrell Wildlife**. Een bezoekje aan de gorilla's en lemuren is leuk en leerzaam.

Guernsey

Wie Guernsey per schip nadert, krijgt al in de haven van **St-Peter Port** ► Kaart 4, D 12 een indruk van de hoofdstad van het eiland, die trapvormig tegen de steile klippen leunt. De ligging bekoorde ook Victor Hugo, die er zijn ballingschap doorbracht; zijn huis is zeker een bezoekje waard. Omhoog en omlaag kronkelen hier de steile steegjes met schilderachtig uitzicht op haven, zee en de andere eilanden. In High Street wemelt het van de mensen, en verleiden groene tuinen tot een momentje rust.

Vanuit het vliegtuig hebt u prachtig uitzicht over het op een na grootste kanaaleiland, van de kust van St-Peter Port in het oosten tot **Lihou** ► Kaart 4, A 12 in het uiterste westen – Guernsey is een overzichtelijke reisbestemming. In het zuiden bereikt u door intieme dalen de schilderachtige stranden, zoals **Moulin Huet** ► Kaart 4, D 13 of **Petit Bôt** ► Kaart 4, C 13. Over het kustpad is de kust – in etappes – in nog geen week tijd vanaf St-Peter Port te bewandelen. Uitstapjes brengen u bij culturele bezienswaardigheden als het statige Sausmarrez Manor in **St-Martin** ► Kaart 4, D 13 of de parochiekerk van het dorp met de oeroude 'grootmoeder van de begraafplaats', een menhir uit de steentijd. In

het westen en noorden van Guernsey, rijk aan wind en golven, liggen vestingen uit napoleontische tijd en bunkers van de Duitse bezetter uit de Tweede Wereldoorlog, maar ook hunebedden.

Maak vooral ook een uitstapje (halve dag) naar het mini-eiland **Herm** ► Kaart 4, F/G 11/12 op een steenworp afstand van Guernsey. Op dit kleine oppervlak vindt u vlakke zandstranden, zoals het helderwitte Shell Beach, en in het zuiden steile rotsklippen en meerdere vogelrotsen, waar in de zomermaanden met een verrekijker papegaaiduikers en jan-van-genten te bewonderen zijn.

Sark en Alderney

De buureilanden van Guernsey, die per boot of vliegtuig bezocht kunnen worden, zouden nauwelijks verschillender kunnen zijn. Het autovrije hoogplateau **Sark** ► Kaart 4, H-K 12-14 ademt de sfeer van 'de goeie oude tijd'; het is een charmant bloemeneiland met een van

de mooiste tuinen van Europa en het oude herenhuis **La Seigneurie**. Groene dalen leiden naar verscholen baaien, en wie over de landengte La Coupée helemaal naar **Little Sark** wandelt, wordt beloond met een spectaculaire steile kust vol grotten en inhammen.

Alderney ► Kaart 2, ligt maar 15 km verwijderd van de noordwestelijke punt van Normandië en is het makkelijkst te bezoeken per vliegtuig. Naast de leuke hoofdstad **St-Anne** heeft het eiland een dorre, ruige natuur, maar ook mooie baaien als Braye Bay en Longis Bay. De Victorianen zetten aartsvijand Frankrijk veertien forten pal voor de neus; de meeste daarvan zijn vervallen. Van 1940-1945 gebruikte de Duitse bezetter het afgelegen eiland als vesting en concentratiekamp voor dwangarbeiders en gevangenen uit heel Europa. Dit ruige eiland trekt vandaag de dag vooral vogelliefhebbers. Bijna nergens zijn zeevogels van zo dichtbij te beleven als hier.

Ook bij vloed een zandstrand: de baai Grève de Lecq in het noorden van Jersey

Kennismaking, Kanaaleilanden in cijfers

Normandisch erfgoed

Victor Hugo noemde de Kanaaleilanden ooit 'kleine stukjes Frankrijk die in zee zijn gevallen en door Engeland zijn opgepikt ...', refererend aan de historische wortels van de eilanden. De rechtsorde die de Kanaaleilanden nog altijd hanteren, dateert uit de middeleeuwen: de wettencodex *Le Grand Coutumier* geldt hier al sinds de 13e eeuw. Een van de tot op heden gepraktiseerde eigenaardigheden van dit Normandische recht is de 'Clameur de Haro': wie zich onrechtmatig behandeld voelt door overheid, burens of anderen, kan direct een appèl doen op de hoogste gerechtelijke instantie. Hij of zij heeft daarvoor slechts twee getuigen nodig, in wiens aanwezigheid hij op een knie valt en 'Haro, haro, haro...' roept. Deze spreuk zou zijn afgeleid van 'Ha, Rollo', de naam van de eerste Normandische hertog.

Eilandpolitiek

Wat het Britse parlement in Westminster besluit, is voor de States of Jersey and Guernsey ook vandaag de dag niet bindend – ze volgen de orders van de Queen. De Engelse koningin is als Duke

De huidige grenzen van de gemeenten of parochies (*parishes*) op Jersey, Guernsey en Sark weerspiegelen nog altijd de middeleeuwse, feodale structuur. Elke parochie herbergt het herenbuiten of *manoir* van de *seigneur*. Elk van de twaalf *parishes* van Jersey heeft een eigen aanlegsteiger in zee, de **perquage**: de niet te missen weg voor veroordeelden die de voorkeur gaven aan verbanning boven voltrekking van het oordeel.

of Normandy het staatshoofd. De Bailiff (voogd) fungeert als regeringschef van Bailiwick of Jersey en Bailiwick of Guernsey (met Alderney, Sark en Herm). De vier grootste eilanden bezitten elk een eigen parlement; de States of Jersey komen bijeen in het Royal Court in St-Helier, de States of Guernsey in St-Peter Port. Alderney wordt geregeerd door een president die gekozen wordt door de States of Alderney, en Sark – dat tot in de 21e eeuw feodaal werd geregeerd – is inmiddels na de nodige hervormingen een van de jongste democratieën van Europa. De Kanaaleilanden zijn geen volwaardig lid van de Europese Unie maar volgen zoveel mogelijk de Europese regels ten aanzien van mensenrechten en democratie.

De eilandbewoners zijn nog altijd trots op hun tradities en hun zelfstandigheid, en overal is het wapen te zien van de drie gouden luipaarden, het embleem van Normandië, dat op de vlag van Jersey gecombineerd wordt met het rode andreaskruis. De Normandische dialecten (patois) *Jèrriais* en *Gernesiais* hebben echter plaatsgemaakt voor het Engels.

Het ritme der getijden

De Kanaaleilanden kennen een van de grootste getijdeverschillen ter wereld: 12 m, bij springvloed zelfs 15 m. Bij vloed krimpt menig goudgeel zandstrand ineen tot een klein reepje zand – of verdwijnt zelfs helemaal! Snelle en bijzonder gevaarlijke zeestromingen als The Race (Raz) tussen Alderney en Cherbourg, als ook riffen en slenken die bij vloed niet te zien zijn, maken deze wateren moeilijk bevaarbaar en hebben al menig schip tot een wrak gereduceerd. De talloze onbewoonde rotsen als de

Het milde klimaat in het Kanaal levert een weelderige bloemenpracht op

Douvres, Casquets, Écréhous, Minquiers en Paternoster Rocks behoren volledig toe aan de vogels. Een kolonie jantvangers (*gannets*) zal zelden zo dicht bij de kust te bewonderen zijn als op Les Etacs bij Alderney het geval is. Papegaaiduikers (*puffins*) broeden in de zomer op vlakke zandeilanden als Burhou, en voor de steile kust is het een komen en gaan van onder andere sterns, aalscholvers en scholeksters.

Mild Golfstroomklimaat

De Kanaaleilanden herbergen heel wat planten die eigenlijk inheems zijn in Zuid-Europa, zoals hazestaart, trilgras, zeevenkel, *scilla* en het metershoge *lavatera trimestris*, een malvensoort. En dan zijn er nog de uit tuinen 'ontsnapte' soorten die de onbegaanbare kliffen toeien, zoals de knalroze bloeiende mid-

dagbloemen uit Zuid-Afrika, of die op decoratieve wijze gaten in de muur opvullen, zoals de venusnavel en het witroze 'madeliefje' *Erigeron carvinscianus* uit Mexico. In menige voortuin pronkt in de herfst de Guernsey Lily (*Nerine sarniensis*), een uiegewas uit Zuid-Afrika dat in de 17e eeuw met een schip uit Guernsey meekwam, en de Jersey Lily, een amaryllis-soort. Verder worden de tuinen en parken gedomineerd door camelia's, rododendrons en azalea's, hortensia's, fuchsia's, laurier, palmen en boomvarens. Een ware blikvanger is het grote slangenkruid met zijn mooie bloempjes, dat op de Canarische Eilanden en Madeira inheems is. De groenblijvende steeneik en de tamarix behoren tot de mediterrane boomsoorten en struiken die zich op de Kanaaleilanden meer dan thuis voelen.

Kennismaking, Kanaaleilanden in cijfers

Verschillend reliëf

Verantwoordelijk voor het kenmerkende milde klimaat van Jersey is het reliëf: een vlak, naar het zuiden neigend plateau met hoge en steile kliffen die in het noorden tot 100 m uit zee oprijzen, en relatief vlakke kusten in het zuiden. Het wegstromende water heeft in dit plateau diepe, noord-zuidelijk verlopende dalen uitgesleten. In tegenstelling tot Jersey is op Guernsey de neiging van het oppervlak van zuid naar noord vriendelijker, met steile kusten in het zuiden en uitgestrekte zandbaaien tussen lage graniettongen in het noorden. De bevolking van Jersey woont grotendeels in het zuidoosten; verder weg van die mensenconcentratie wordt het steeds landelijker en rustiger. Guernsey daarentegen (ruim 800 inwoners per km²) oogt wat ongeordender, en op het kustpad is het beduidend eenzamer.

Kunstenaars en miljonairs

Het is niet verwonderlijk dat een dergelijk landschap kunstenaars trekt. De Franse impressionist Auguste Renoir (1841-1919) kwam hier in 1883 als vakantieganger en was zo onder de indruk – onder andere van de Moulin Huet Bay op Guernsey – dat hij er achttien schilderijen maakte. John Everett Millais (1829-1896) was af-

komstig uit Jersey en groeide uit tot een van de bekendste portretschilders van de victoriaanse tijd; en Walter William Ouless (1848-1933) werd zo verliefd op Sark dat hij er voorgoed bleef en de spectaculaire natuur op vele schilderijen vastlegde. Maar niet alle kunstenaars kwamen even vrijwillig ... de Franse schrijver Victor Hugo (1802-1875) vluchtte voor de repressie in het Franse koninkrijk en koos mede vanwege de taal voor de *les anglo-normandes*. Halverwege de 19e eeuw kon hij zich met de bewoners in het dialect verstaanbaar maken.

Vandaag de dag wordt een 'ballingschap' vaak door rijkdom ingegeven, en sinds de Britse belastingdienst heeft geklaagd, wordt bij Britten die op Guernsey komen wonen nu gecontroleerd of hun band met *mainland Britain* niet toch nauwer is dan hen lief is ...

Eiland economie: kousen, koeien, krietjes

Waar de eilandbewoners van leefden? Vanaf de 18e eeuw breiden de eilanders fijne kousen, later gevolgd door windbestendige truien die als *guernseys* bij meer dan alleen zeelieden populair werden. Wij kennen de stof als jersey. Een blauwe, jersey schipperstrui is hier dan ook een klassiek souvenir.

Feiten en cijfers

Ligging en omvang: tussen de baai van St-Malo en het Kanaal voor het schiereiland Cotentin (Alderney 15 km, Jersey 24 km, Guernsey ca. 50 km)

Oppervlak: Jersey 116 km², Guernsey 65 km², Sark 5,5 km², Alderney ca. 8 km²

Staatsvorm en overheid: twee onafhankelijke Bailiwicks (landvoogden), alleen in buitenlandse politiek en defensie vertegenwoordigd door het Verenigd Koninkrijk (UK). Bailiwick of Jersey met twaalf *parishes* (gemeenten) en het onbewoonde Écréhous, Minquiers en Douvres; Bailiwick of Guernsey (tien *parishes*) met Alderney, Sark, Herm.

Bevolking: Jersey ca. 92.500 inw., Guernsey ca. 62.000 (inclusief Herm en Jethou), ca. 2400 op Alderney en ca. 600 op Sark (in de zomer ca. 1000).

Religie: anglicaans, katholiek, methodist, een aantal onafhankelijke kerken.

Tijdzone: op de Kanaaleilanden geldt net als in Groot-Brittannië CET min 1 uur.

Beroemd zijn ook de kleine *Jersey cows* met hun donkere ogen met lange wimpers en hun uitstekende heupbotten. Ze worden op het eiland gefokt en zijn tegenwoordig vanwege hun melkproductie (bijna 14 liter per dag met een gemiddeld vetgehalte van 5,2%) wereldwijd populair. *Jersey Royals* zijn prijzige nieuwe aardappelen, die in december en januari aangeplant worden op de zuidoostelijke hellingen en in april geoogst worden. Ze worden 'bemest' met gedroogd zeewier (*vraic*), volgens velen de reden van hun goede smaak. Op Guernsey heeft men zich toegelegd op snijbloemen en kastomaten, die hoofdzakelijk voor de Britse markt zijn bedoeld.

Padden en ezels

Vijf eilanden en vijf heel uiteenlopende karakters. Er bestaat van oudsher rivaliteit tussen de bewoners van Jersey (bijnaam *toads*, padden) en Guernsey (in het patois *ânes*, ezels, genoemd). Jersey is in de ogen van de traditionele Guernseymen vooral bevolkt met ijverige ori-

ginals en protserige nieuwrijken, die met hun relaxte levensstijl op onbegrip stuiten; de inwoners van St-Helier daarentegen lachen vaak wat vermoeid om de in hun ogen kleinburgerlijke en 'starre' bewoners van het buureiland.

Milieu

Op de Kanaaleilanden is men zich ervan bewust dat een intacte natuur het grootste kapitaal is. De zuidoostelijke kusten van Jerseys en Guernseys westen bij Lihou zijn tot beschermde zones uitgeroepen. Kleinere beschermde gebieden en onbewoonde eilanden, veelal onder de hoede van plaatselijke organisaties, worden niet door mensen verstoord en zijn belangrijke broedplaatsen voor bijvoorbeeld papegaaiduikers.

De badstranden zijn schoon, mede dankzij de sterke getijden waarvan ook de oesterteelt in Royal Bay of Grouville op Jersey profiteert. Net als op veel eilanden kan het drinkwater in droge zomers ook hier schaars worden, en mogen tuinen dan niet worden gespreid.

Papegaaiduikers zijn terugkerende zomergasten die op sommige van de eilanden broeden

Geschiedenis, heden, toekomst

De geschiedenis van nederzettingen op de Kanaaleilanden gaat ver terug; vonden in een grot in het zuidwesten van Jersey bleken 250.000 jaar oud. Jagers tekenden er een mammoet en een wolharige neushoorn. De landkaart zag er in die dagen nog volstrekt anders uit: in plaats van door zee, werden de eilanden omsloten door beboste vlakten.

Een vroege hoogcultuur

De huidige eilanden waren nog tot na de ijstijd met het continent verbonden. Dat veranderde pas beetje bij beetje in de steentijd. De menhirs en de graven die in die tijd werden opgetrokken (dolmen) zijn zo talrijk op deze eilanden, dat men haast zou gaan vermoeden dat het een centrum was van de mysterieuze Atlantische cultuur die destijds tussen Stonehenge in het zuiden van Engeland en Carnac in Bretagne bestond. Op Jersey en Guernsey zijn meer dan twintig megalietgraven bewaard gebleven; oorspronkelijk moeten het er veel meer zijn geweest. Nog in de 19e eeuw werden dit soort 'rommelige' hopen steen als steengroeven en goede plek voor goedkoop bouw materiaal beschouwd.

Heremieten en zeerovers

De steentijdcultuur maakte plaats voor de Kelten en Romeinen, voor wie de eilanden weinig meer waren dan een tussenstop op weg naar Brittannië. Zeerovers, christelijke missionarissen en heremieten als Helier, Brelade, Sampson of Magloire domineerden hier de vroege middeleeuwen. Een ingrijpende gebeurtenis was de legendarische vloed van 709, waarbij de moerasachtige vlakten in de baai van Mont Saint-Michel niet langer kon worden overgestoken. Zee-

lieden uit Denemarken en Noorwegen, beter bekend als de Noormannen, maakten de zeeën onveilig. De Franse koning gaf hen in 911 toestemming zich aan de monding van de Seine te vestigen – de kiem van het hertogdom van Normandië, waartoe ook de Kanaaleilanden in de 10e eeuw behoorden.

Twistappel tussen Engeland en Frankrijk

Toen de Normandische hertog Willem zich in 1066 opmaakte om Engeland te gaan veroveren, bevonden zich in zijn gevolg ook mannen uit Jersey en Guernsey. Na de Slag bij Hastings verenigde hij als William the Conqueror de Normandische hertogskroon met de Engelse koningskroon en schonk zijn vazallen goederen uit het nieuw veroverde rijk. Koningin Elizabeth II draagt nog altijd de titel Duke of Normandy, en is daarmee soeverein over de Kanaaleilanden. Haar voorvader John Lackland (Jan Zonder Land) moest echter in 1204 na een rechtsstrijd afstand doen van het Normandische vasteland, ten gunste van Frankrijk.

Het verlies van Normandië was het begin van een eeuwenlange strijd tussen Engeland en Frankrijk om de 'anglonormandische eilanden' lagen midden in de vuurlinie. Ze werden een paradijs voor vestingbouwers, en pogingen de eilanden te veroveren, waren talrijk. Tijdens de Honderdjarige Oorlog van 1339-1459 slaagden de Fransen erin Gorey Castle op Jersey in handen te krijgen; in 1781 bereikten ze zelfs het marktplein van St-Helier. In de Battle of Jersey lieten de heldhaftige verdediger majoor Peirson en de doldrieste aanvaller Rullecourt beiden het leven. De militaire betekenis van de eilanden

speelde ook in de Engelse Burgeroorlog en tijdens de heerschappij van Cromwell een rol: van 1649-1660 was Guernsey in handen van de vijanden van de koning. De uit Engeland gevluchte troonopvolger Charles Stuart kreeg in Jersey asiel voordat hij zich in Frankrijk vestigde.

Duitse bezetting

Wat de Fransen nooit helemaal lukte, bereikten de Duitsers wel. Als enig deel van het Britse kroonland werden de Kanaaleilanden in de zomer van 1940 bezet door Duitse troepen en tot 'eilandvesting' uitgebouwd. Lokale arbeiders en dwangarbeiders zwoegden om gangen in het graniet te blazen en bunkers te bouwen. Het eiland Alderney veranderde in een werk- en concentratiekamp waar duizenden slachtoffers werden onder gebracht, met name uit Oost-Europa. De bezetter liet geen rotspunt onbeschermd en geen strand mijnenvrij. Bij de invasie van Normandië in 1944 hielden de geallieerden zich niet bezig met de in hun ogen strategisch onbeduidende eilanden, en bezetter en be-

zette eilanders werden van de aanvoer van goederen afgesneden. Hongerend gingen ze het einde van de oorlog tegemoet. De Duitse commandant capituleerde pas op 9 mei 1945.

Toeristen en bankiers

Ten tijde van koningin Victoria kwamen de eerste toeristen per stoomboot uit Engeland. De eilanden werden echter pas later als vakantieparadijs voor de Engelse toerist ontdekt. 'Poor man's Spain', Spanje voor arme mensen, werd het genoemd. Vandaag de dag vormen de Britten met 85% de meerderheid van de toeristen. Het toerisme en het bankwezen zijn de belangrijkste inkomstenbron.

De Kanaaleilanden zijn weliswaar sinds 1973 lid van de EU, maar er gelden veel uitzonderingen. Zo is de immigratie beperkt tot miljonairs. Sinds Jersey en Guernsey in de jaren '60 de bankwetten liberaliseerden en de inkomstenbelasting fixeerden op 20%, *boomt* het *offshore-banking*. Dankzij het conservatieve politieke klimaat heeft zelfs de economische crisis daar geen verandering in gebracht.

Goed beveiligd, maar geen oorlogsgebied: St-Ouen's Bay, Jersey

Overnachten

Op Jersey, Guernsey, Sark, Alderney en Herm zijn allerlei accommodatievormen te vinden, van luxehotels tot knusse cottages, van appartementen met zwembad en sauna tot gezellige B&B's. Goedkope accommodatie is echter zeldzaam; er is slechts één hostel (Durrell Wildlife, Jersey) en de eilanden hebben relatief weinig kampeerplekken.

Boeken

Buiten het hoogseizoen is een onderkomen meestal vrij makkelijk te vinden – telefonisch of per internet – en bijvoorbeeld ook via de websites van de Tourist Information van Jersey en Guernsey. Soms wordt bij het boeken als waarborg om uw creditkaartnummer gevraagd, of is een aanbetaling nodig (*deposit*). Veel hoteliers regelen op verzoek een huurauto. Buiten het hoogseizoen bieden ook de duurdere hotels vaak vroegboekorting, of hebben andere interessante aanbiedingen.

Prijzen

Er zijn grote prijsverschillen tussen hoofd-, voor- en naseizoen, en de indeling van de seizoenen verschilt per accommodatie. In principe worden in juli en augustus – de Britse zomervakantie – de hoogste prijzen berekend. In mei/juni en september liggen de prijzen weliswaar iets lager, maar ze zakken pas in oktober significant om rond Pasen weer te stijgen.

In chique boutiquehotels ligt de kamerprijs zelden onder £ 70. De prijzen worden veelal aangegeven per persoon per nacht (*pppn = per person per night*) op basis van twee personen per kamer. Een *Double* is voorzien van een tweepersoonsbed, een *Twin* van twee een-

persoonsbedden en een *Family Room* telt meer dan twee bedden.

Uitrusting

Alle onderkomens moeten ingeschreven staan bij de Dienst voor Toerisme; classificatie (*grading*) tot vijf sterren is vrijwillig en richt zich naar de criteria van de AA (Automobile Association) of de Britse organisatie VisitBritain. De meeste kamers hebben *ensuite facilities*, wat betekent dat ze een eigen douche en toilet hebben. *Private facilities* kan betekenen dat de badkamer weliswaar buiten de slaapkamer ligt, maar niet met andere gasten hoeft te worden gedeeld.

De gast heeft op zijn kamer de beschikking over een waterkoker om thee en (instant)koffie te bereiden.

Stopcontacten zijn net als in Engeland voorzien van een schakelaar die op *on* moet worden gezet om stroom te krijgen. Een adapter is voor dit type stopcontacten ontbeerlijk.

Hotels en guesthouses

De prijs voor een overnachting – reken in het hoogseizoen voor een tweepersoonskamer per persoon op £ 40 of meer – is inclusief uitgebreid Engels ontbijt (Bed & Breakfast). Op verzoek kan meestal ook een lichter *continental breakfast* worden geserveerd. Halfpension (*half board*) is aan te bevelen op kleine eilanden als Sark en Herm, waar het restaurantaanbod klein is.

Huisjes en appartementen

Appartementen en cottages worden in de regel minimaal per week verhuurd, al is in voor- en naseizoen ook een zogeheten *midweek* mogelijk. Beddengoed en hand- en theedoeken worden vaak

Het groene terras van het Somerville Hotel kijkt uit over Jerseys St-Aubin's Bay

in *selfcatering accommodation* verstrekt. In veel vakantiehuisjes is een stroommeter voorhanden die u met munten 'voedt'. Met name op Alderney en Sark kunt u prachtige cottages boeken. Herm is een gunstig alternatief voor gezinnen die op zoek zijn naar een strandvakantie en veel natuur.

Internet: www.freedomholidays.com biedt selfcatering-accomodaties aan, met name op Jersey en in wat mindere mate op Guernsey; vakantiehuisjes op Alderney zijn op internet te vinden op www.alderneyaccommodation.com.

Camping

Op elk eiland ligt minimaal één camping. Caravans en campers zijn alleen toegestaan op Jersey, op voorwaarde dat ze direct naar een vooraf geboekte standplaats op de camping rijden. Wie

geen zin heeft om zijn eigen kampeerspulletjes mee te nemen, kan volledig ingerichte tenten huren met alles erop en eraan, wat wel *glamping* wordt genoemd – kamperen in luxevorm.

De monumentenorganisatie Jersey Heritage verhuurt **vakantieaccommodatie in historische gebouwen**. Sommige zijn bijzonder luxe, zoals de Radio Tower (zie blz. 48) bij Corbière, Fort Leicester (zie blz. 69) aan de noordkust of het zespersoonsappartement in Elizabeth Castle. Andere monumenten, veelal vestingruïnes, zijn alleen te gebruiken met meenemen van eigen slaapzak en houtvuurtje. Kijk voor informatie op www.jerseyheritage.org, onder het kopje 'Heritage Holiday Lets'.

Eten en drinken

Eilandspecialiteiten

Lokale producten

Een van de grootste neugenten die de restaurants hier te bieden hebben, zijn vis en zeevruchten uit eigen wateren, zoals **kreeften, langoesten, oesters en jacobsschelpen**. Daarnaast komen talloze andere lokale producten op tafel. Een daarvan is een smakelijke nieuwe aardappel, de **Jersey Royal**. De royals worden al eind april geoogst en vaak in de schil geserveerd.

Een andere specialiteit is de melk van de koeien die op Jersey en Guernsey worden gefokt. Het natuurlijke melkvetgehalte van *Jersey cows* is meer dan 5%. De boter van de eilanden is van na-

ture geel, net als de *clotted cream* die geserveerd wordt bij de *cream tea*.

Bij het diner worden goede wijnen geschonken, in de regel Franse. Maar ook op Jersey zelf wordt een heel aardige witte druif verbouwd. Veel pubs schenken bier van plaatselijke brouwerijen, zoals Real Ale, gebrouwen volgens oud recept, gegist in oude vaten en zonder 'gas', maar met de hand getapt.

Streekgerechten

De stevige Normandische keuken heeft zijn sporen achtergelaten. Wat dacht u van *beanjar*, een bonenschotel met varkensvlees, of *Black Butter* – appelmoes die dagenlang wordt ingekookt.

Verzorgd uit eten, inclusief panoramisch uitzicht: The Auberge op Guernsey

Maaltijden

Na het stevige **Full English breakfast**, het roemruchte Engelse ontbijt met bacon, worstjes, eieren, champignons en soms zelfs aardappels en tomaten, valt de **lunch** in de regel lichter uit (en goedkoper dan het avondeten). Probeer bij de **cream tea** niet alleen de klassieke scones met aardbeienjam, maar zeker ook de lokale *Jersey wonders* (een soort gefrituurde beignets) en *Guernsey gâche*, een soort tulband. Bij de **afternoon tea** komen ook nog sandwiches op tafel – een behoorlijk vullend geheel, dat menigeen de trek in **dinner** (avondeten) een beetje ontnemt.

Restaurants

Bij deze rijkdom aan verse producten uit zee is uit eten gaan op de Kanaaleilanden een feest. Bovendien heeft de jonge, goed verdienende aanwas uit de kantoren in St-Helier en St-Peter Port ervoor gezorgd dat de nieuwste trends uit de fusiekeuken, die culinaire inspiratie uit de hele wereld haalt, zijn weg ook hier heeft weten te vinden naar de plaatselijke restaurants. Michelinsterren zijn tot nu toe alleen op Jersey uitgedeeld.

In de regel is de keuken (ook in pubs) open van 12-14.00 uur en vanaf 18 uur of van 18.30-21 uur. Veel gelegenheden zijn op zondagavond gesloten. Bij populaire restaurants is het verstandig tijdig te reserveren. Het is hier gebruikelijk bij binnenkomst te wachten tot u een tafel wordt aangewezen. Tot het zover is, bestelt u aan de bar een biertje en kunt u vast een blik werpen op de menukaart.

Pubs

In een pub (*public house*) haalt en betaalt de klant zijn drankjes aan de bar. Bier wordt geschonken als *pint* (0,57 l) of *half a pint*. In veel pubs worden uitstekende, eenvoudige maaltijden geserveerd (*pub food*), vaak in een gezellige ruimte naast de bar die zeker niet onder-

Pas op, verborgen kosten: op de menukaart van veel restaurants ontbreekt de zin 'service charge included'. In dat geval wordt bij het totaalbedrag nog eens 10% voor bediening opgeteld. Bij twijfel even navragen. Op Jersey komt daar vaak nog 5% GST (Goods and Services Tax) bij, tenzij anders vermeld. **Geld besparen** kan door kleinere porties te bestellen, of door in een pub te gaan eten. Ook in de duurdere restaurants is het lunchmenu aanzienlijk goedkoper dan het avondmenu.

doet voor een restaurant. Nadat u besteld en betaald hebt, wordt het eten in de regel aan tafel geserveerd. Een zogeheten *gastropub* serveert eten dat vaak net iets modieuzer en minder traditioneel is.

Alcohol mag op alle eilanden niet worden geschonken aan personen onder de 18 jaar. De regels kunnen per pub verschillen, maar in de regel geldt: *public houses* mogen alcohol schenken van ma.-za. 10-0.45 uur (op zo. vanaf 12 uur). Binnen die marge lopen de openingstijden uiteen.

Nachtleven

In de disco's en clubs van de respectievelijke hoofdsteden van de eilanden, St-Helier en St-Peter Port, is het tot in de vroege uurtjes een drukte van belang. Vooral in het weekend gaat het er behoorlijk uitbundig aan toe. 'Out of town' is het vanzelfsprekend wat moeilijker om 's avonds vertier te vinden. Op vrijdag- en zaterdagavond zijn de pubs meestal goed gevuld, en vele bieden extra activiteiten als livemuziek, een spannende pubquiz, een terras met uitzicht op zee of allerlei lekkere cocktails om de zonsopgang nog net iets mooier te maken...

Praktische informatie

Reizen naar de Kanaaleilanden

Met het vliegtuig

Van mei tot september wordt er direct naar **Jersey (JER)** gevlogen vanaf Rotterdam en Brussel; van oktober tot en met april moet u rekenen op één (soms twee) tussenstop in Manchester, Londen of Southampton vanaf Amsterdam, Eindhoven en Brussel. Naar **Guernsey (GCI)** wordt meestal met tussenstop gevlogen, al bestaat de mogelijkheid met Air Berlin vanaf Düsseldorf direct naar Guernsey en Jersey te vliegen. De vlucht naar Jersey duurt vanaf Rotterdam circa 1 uur en 45 min., naar Guernsey ruim 2 uur.

Als u eerst naar Groot-Brittannië vliegt, kunt u daar ook met een van de goedkopere maatschappijen doorvliegen naar de Kanaaleilanden, bijvoorbeeld vanaf Londen, Manchester of Birmingham. Air Aurigny vliegt van Frankrijk (Dinard) naar de Kanaaleilanden.

Vanaf de luchthavens rijden lijnbussen naar de steden en andere bestemmingen op de eilanden.

Luchthaven Guernsey: www.guernseyairport.gov.gg

Luchthaven Jersey: www.jerseyairport.com

Met de boot

Vrijwel het hele jaar varen er vanaf het Franse St-Malo **ferries** naar Jersey en Guernsey (Condor Ferries; vaartijd 1 uur en 15 min., www.condorferries.co.uk, of www.directferries.nl). De frequentie ligt rond zestien afvaarten per week. U kunt ook de boot nemen in Poole, Portsmouth of bijvoorbeeld Weymouth in Zuid-Engeland. Ook de fietsen mogen op deze veerboten mee.

Passagiersboten verbinden de eilanden van april tot september met havens in Normandië; de boten van de maatschappij Manche Iles varen op de zuidelijke route van Granville en de noordelijke route vanaf Carteret naar Gorey en St-Helier/Jersey (70 resp. 75 min.) en vanaf Diélette naar St-Peter Port/Guernsey (75 min., www.mancheiles.com). Kijk voor verbindingen tussen de verschillende eilanden op blz. 27.

Douane

Voor burgers uit de EU en Zwitserland is een paspoort of identiteitskaart voldoende om de Kanaaleilanden te bezoeken. Aangezien de eilanden geen lid zijn van de EU, is de invoer van bepaalde producten naar EU-landen beperkt: per persoon (ouder dan 17 jaar) 1 l sterkedrank (meer dan 22%), 4 l wijn, 250 g tabak, 100 cigarillos of 200 sigaretten, en andere goederen tot een waarde van € 430.

Feestdagen

1 januari: (New Year's Day) Nieuwjaar
Goede Vrijdag (Good Friday) en **Tweede Paasdag** (Easter Monday)

9 mei: (Liberation Day – Bevrijdingsdag van de Duitse bezetting in 1945)
Spring Bank Holiday: laatste maandag in mei

Summer Bank Holiday: laatste (Alderney: eerste!) maandag van augustus
25 december: (Christmas Day) en **26 december:** (Boxing Day)

Feesten en festivals

Jersey

Liberation Day: 9 mei. In de dagen rond het bevrijdingsfeest zijn er onder andere

concerten (International Music Festival).

Jersey Gourmet Festival: midden-eind mei, met evenementen en speciale menu's in de deelnemende restaurants.

Fête de St-Helier: half juli, een aantal dagen rond de feestdag van de Heilige Helier op 17 juli, met onder andere een pelgrimstocht naar Hermitage Rock.

Battle of Flowers: half augustus, bloemencorso in St-Helier op vrijdag, op zaterdag nachtelijke Moonlight Parade (www.battleofflowers.com).

Grassroots Festival: voorlaatste weekend van juli; Indie-muziekfestival in de duinen (www.grassroots-jersey.com).

Guernsey

Guernsey Literary Festival: half mei, met lezingen en workshops.

Liberation Day: 9 mei; vuurwerk in St-Peter Port op de dag dat het eiland in 1945 werd bevrijd van de Duitse bezetter.

Viaer Marchi: eerste maandag van juli, 's avonds in Saumarez Park (zie blz. 98). Traditionele markt met dans.

Rocquaine Regatta: eerste zaterdag in augustus. Evenementen langs de kust en op het strand; vrije toegang in Fort Grey.

Torteval Scarecrow: laatste weekend van juli; pleziertocht in het zuidwesten vanaf Torteval Church, een soort speurtocht waarbij vogelverschrikkers (*scarecrows*) moeten worden verzameld (www.torteval-scarecrows.org).

North Show and Battle of Flowers: voorlaatste weekend van augustus; landbouw- en tuinentoonstelling met competitie om de mooiste bloemenwagen, in Saumarez Park (www.guernseynorthshow.org.gg).

Tenner Fest: okt.-half nov.; allerlei restaurants lokken gasten met voordelige aanbiedingen rond £10 – vandaar *tenner*.

Alderney

Seafood Festival: eerste helft mei; excellent aanbod van zeevruchten in de deelnemende restaurants.

Alderney Wildlife Week: eind mei / begin juni; natuurexcursies met gids en vogelspotten.

Alderney Week: eerste week van aug.; grappige wedstrijden en carnavals-optocht (www.alderneyweek.net).

Sark

Sark Folk Festival: begin juli; traditionele volksmuziek en -dans (www.sarkfolkfestival.com).

Sheep Racing: derde weekend van juli; grappen en grollen met schapen.

Geld

Jersey en Guernsey hebben eigen ponden met dezelfde waarde als het Britse pond. Let op: deze lokale ponden zijn in Nederland niet in te wisselen!

Wisselkoers: £ 1 = € 1,14.

Met de gewone pinpans kan bij de pinautomaten op Jersey, Guernsey en Alderney geld op worden genomen. Voor het huren van een auto of het boeken van een hotelkamer of -appartement is een creditkaart handig.

Gezondheid

De Europese zorgpas geldt niet op de Kanaaleilanden, en medicijnen en artsbezoek moeten dan ook direct ter plaatse worden voldaan. Het is verstandig

Let op: op Jersey en Guernsey zijn nog biljetten van 1 pond in omloop, hoewel Engeland deze al een hele tijd geleden heeft afgeschaft. Bedenk goed dat u eenmaal terug in Nederland de biljetten uit Jersey en Guernsey niet kunt omwisselen. Let er daarom voor de terugreis op dat u enkel nog Britse ponden aanneemt en de lokale ponden links laat liggen, of dat u de lokale ponden ter plekke even inwisselt.

Praktische informatie

Er wordt vaak gedacht dat de Kanaaleilanden een soort belastingvrij paradijs zijn. Maar op Jersey wordt sinds 2008 **btw** oftewel GST (Goods and Service Tax) geheven van 5% – ook op kranten en boeken die op het Britse vasteland vrijgesteld zijn van btw.

een reisverzekering af te sluiten, die dergelijke kosten vergoedt (facturen goed bewaren en bij terugkomst bij uw zorgverzekeraar indienen).

Uitgebreide medische verzorging cq ziekenhuizen vindt u enkel op Jersey en Guernsey. Medicijnen zijn hier niet duur en zijn zowel bij de apotheek te verkrijgen (*pharmacy, chemist*) als bij de drogisterijketen Boots' en de drogisterij-afdeling van sommige supermarkten. Breng wel het recept van uw arts mee. Bent u van plan langer op de eilanden te verblijven, neem dan vanuit Nederland een voorraadje mee.

Dialysepatiënten kunnen op Jersey terecht in de General Hospital Renal Unit, Gloucester St., St-Helier, tel. 01534 62 21 26.

Informatie

Bij de VVV's kunt u gratis goede kaarten van de eilanden krijgen. Meest precies is 'Perry's Guide to Guernsey'.

Jersey

Op internet is ruimschoots informatie over Jersey te vinden, bijvoorbeeld op www.kanaaleilanden.net en www.jersey.com; zie ook blz. 38.

Guernsey

www.visitguernsey.com is de officiële website van het eiland met toeristische informatie en de mogelijkheid een hotelkamer online te boeken ('Where to Stay'); www.heritageguernsey.gg over

geschiedenis, taal en cultuur van Guernsey en de buureilanden (in het Engels).

Alderney en Sark

www.visitalderney.com (zie ook blz. 106)
www.sark.info (zie ook blz. 111).

Kinderen

De Kanaaleilanden zijn een populaire vakantiebestemming voor Britse gezinnen met kleine kinderen, vanwege de ruime keuze aan vlakke en schone zandstranden. Veel hotels en pensions zijn dan ook ingesteld op kleine kinderen. Sommige hotels zijn overigens voor kinderen onder de 12 niet toegankelijk; informeer ernaar als u reserveert.

Tot 18 jaar mogen jongeren enkel onder begeleiding van een volwassene een pub bezoeken. Pubs waar ook gegeten kan worden, zijn vaak wel op kinderen ingesteld en hebben speciale ruimtes voor kinderen en kindermenu's; in dergelijke pubs is het heel normaal om met het hele gezin te komen.

Los van alle stranden zijn er ook bezienswaardigheden die kinderen leuk vinden. Zo vindt u op Jersey dierenruimte Durrell Wildlife en Samarès Manor, en kunnen nieuwsgierige kinderen terecht in het Maritime Museum in St-Helier en de martellotoren Kempt Tower met tentoonstellingen over de natuur. Op Guernsey zijn met name Fort Grey en het Aquarium interessant voor kinderen. Gezinnen met kleine gezinnen komen graag op Herm vanwege de prettige, vlakke zandstranden.

Klimaat en reisseizoen

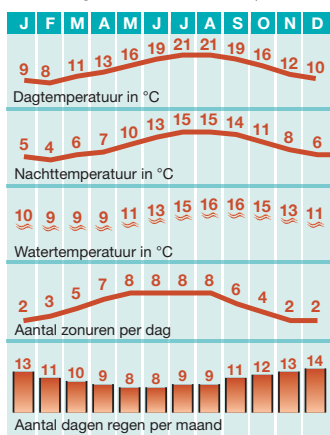
De Kanaaleilanden kennen een mild zeeklimaat met weinig temperatuurverschillen tussen de zomer en de winter. In de winter vriest het zelden en blijven de temperaturen relatief mild. In de zomermaanden is het zelden echt heet, maar

het aantal zonneuren ligt toch beduidend hoger dan het Britse gemiddelde. Vergeet dus vooral niet een hoofddekse, zonnebrandcrème en een zonnebril mee te nemen en bedenk dat ook hier, net als elders aan de kust, de zon behoorlijk kan branden.

Kenmerkend voor een zeeklimaat op deze breedte: het weer kan zomaar omslaan. Lange perioden met slecht weer en veel regen zijn net zozeer een zeldzaamheid als een dagenlang aanhoudende strakblauwe hemel. Houd dus in elk seizoen wind- en regendichte kleding bij de hand, evenals een warme trui en stevige wandelschoenen als u het Coastal Path wilt gaan lopen.

Het voorjaar en de vroege zomermaanden, wanneer de tuinen en kliffen in volle bloei staan, zijn een ideale tijd om de eilanden te bezoeken. Wie in zee wil zwemmen, zal echter nog tot het hoofdseizoen moeten wachten. De wattertemperatuur van de Atlantische Oceaan is vanaf eind juni aangenaam en in augustus en september op zijn warmst. Halverwege september begint dan het naseizoen.

Klimaatdiagram van St-Helier, Jersey

Dankzij het milde klimaat zijn de eilanden ook in de winter, tussen oktober en Pasen, een aangename reisbestemming. Houd er wel rekening mee dat het weer onvoorspelbaar kan zijn. Bij storm varen de veerboten niet en bij dichte mist – niet ongebruikelijk in de winter – blijven vliegtuigen aan de grond.

Maten en gewichten

De in Europa gebruikte metrische maten en gewichten zijn inmiddels ook op de Kanaaleilanden gangbaar geworden. Alleen mijlen (1 mile = 1,61 km) en – vooral bij een bezoekje aan een pub (zie blz. 19) belangrijk – pints (1 pint = 0,57 l) worden nog gebruikt.

Openingstijden

Banken in grotere plaatsen (St-Peter Port, St-Helier) zijn geopend van ma.-vr. 9.15/9.30-16.45 uur, soms op vr. tot 18 uur; incidenteel ook op zaterdagochtend. De banken in St-Anne (Alderney) ma.-vr. 9.30-12.30 en 14.30-15.30 uur.

Postkantoren: ma.-vr. 9-17, za. 9-12 of 14 uur. Alderney ma.-vr. 9-12.30 en 13.30-17 uur. Postzegels zijn ook bij veel supermarkten te verkrijgen.

Winkeltijden lopen uiteen. In grotere plaatsen zijn de meeste winkels in de regel geopend van ma.-za. 9-17.30 uur. Op donderdag en zaterdag zijn veel winkels alleen 's ochtends geopend. Veel levensmiddelenwinkels en grotere supermarkten aan de stadsrand zijn vaak ook op zondag open.

Reizen met een handicap

De meeste hotels, restaurants en bezienswaardigheden zijn goed op minder valide reizigers ingesteld. Rolstoelen en rollators kunnen op Jersey worden

Praktische informatie

gehuurd bij Shopmobility, Sand Street Car Park, www.shopmobility.je

Roken

In openbare ruimten, inclusief hotels, restaurants, cafés en bars, geldt een rookverbod. Veel *guesthouses* stellen hun gasten in de gelegenheid te roken op bijvoorbeeld de parkeerplaats of in de tuin, en richten daarvoor een apart hoekje in.

Sport en activiteiten

Coasteering en kajakken

Coasteering is een enerverende sport waarbij klimmen, watersport, zee-kajakken en snorkelen worden gecombineerd. Coasteering wordt op Jersey o. a. aangeboden door Extreme Jersey (www.extremejersey.co.uk), Absolute Jersey (www.absolutejersey.co.uk, zie blz. 47) en Jersey Adventures (www.jerseyadventures.com). Op Guernsey is o. a. Island Adventures actief (www.islandadventures.gg).

Duiken

De kliffen voor de noordelijke kust van Jersey en de zuidelijke kust van Guernsey zijn ideaal voor wie wil duiken of snorkelen; in het glasheldere water houdt zich een rijk onderwaterleven op met onder meer zeeanemonen, zeesterren en zeepalingen. Op Jersey bieden watersportcentra in Bouley Bay (zie blz. 71) en St-Helier (H2O, www.divejersey.co.uk) duikcursussen aan; u kunt er ook een uitrusting huren. Guernsey herbergt een duikcentrum in Havelet Bay in St-Peter Port (zie blz. 82).

Fietsen

De Kanaaleilanden zijn bijzonder fietsvriendelijk: de maximumsnelheid op de wegen ligt laag, automobilisten zijn voorkomend (ook tegenover voetgangers) en Green Lanes, respectievelijk

Ruettes Tranquilles, zorgen ervoor dat fietsers overal ruim baan krijgen.

Het hele eiland Jersey wordt ontsloten door een goed gemarkeerd netwerk van fietspaden, dat te vinden is op een wegenkaart of een *cycling map*; verkeerd rijden is bijna onmogelijk, want elke weg heeft hier een naam. Naar het noorden toe kan het een behoorlijke klim worden en af en toe een echte uitdaging; wie in het zuiden langs St-Aubin's Bay of op de autovrije Corbière Walk fietst, heeft daar minder last van en rijdt makkelijk op relatief vlak terrein.

Met uitzondering van het uiterste zuiden en St-Peter Port hoeft er op Guernsey nauwelijks geklommen te worden. Mijd hier wel de drukke hoofdwegen, waar zich achter elke fietser onmiddellijk een file vormt – de straten zijn hier een stuk smaller dan op Jersey. Ook op Guernsey zijn verkeersluwe paden ingericht, Ruettes Tranquilles, die soms wat lastig te vinden zijn. Er is een speciale kaart voor gemaakt ('Not for Motorists'-Map), die te verkrijgen is bij het Tourist Information Centre. Daar vindt u ook een folder met allerlei suggesties voor leuke tochtjes. Alderney is dankzij het beperkte autoverkeer een ideale plek om te fietsen. Op Sark bent u op de fiets aangewezen als u niet te voet wilt, of op paard en wagen. De ongeplaveide zandpaden leiden u zonder noemenswaardige hellingen over het eilandplateau.

Golf

Jersey telt zes golfbanen: twee met 18-holes (Royal Jersey Golf Club en La Moye); in de duinen voor St-Ouen's Bay ligt Les Mielles Golf Course, Wheatlands Golf Course (9 hole par 3) en de 9-holebaan Platz Les Ormes in het hart van St-Brelade. U kunt voordelig en makkelijk terecht op het sportterrein Jersey Recreation Ground (Grève d'Azette, St-Clement; 9 hole par 3 en 4).

Veiligheid en noodgevallen

Net als elders in de wereld moet u goed op uw waardevolle spullen passen, en deze bijvoorbeeld niet onbewaakt in de auto achterlaten. In zijn algemeenheid kunnen we echter stellen dat de criminaliteit op de Kanaaleilanden gering is, en hoe kleiner het eiland, hoe kleiner de problemen. Let bij een wandeling langs het strand en bij het zwemmen in zee goed op de getijden (bij de toeristenbureaus kunt u een getijdenoverzicht krijgen, of kijk online: www.portofjersey.je of www.guernseyharbours.gov.gg). Afhankelijk van het getijde kunnen de sterke stromingen voor watersporters gevaarlijk uitpakken. En bij veel kliffen is er kans op steenslag – let goed op de bordjes!

Alarmnummer Brandweer, politie of ambulance: tel. 999.

Guernsey herbergt twee 18-holebanen in de duinen van Ancrese (Royal Guernsey Golf Club en L'Ancrese Golf Club) en een baan bij Hotel La Grande Mare aan Vazon Bay. Bij het St Pierre Park Hotel in de buurt van St-Peter Port ligt een 9-holebaan (tel. 01481 72 82 82, www.stpierrepark.co.uk). De *green fees* zijn het laagst op de 9-hole golfbaan van Alderney, die heerlijk rustig is (zie blz. 105). Meer informatie vindt u in het info-gedeelte van de verschillende eilanden.

Golf- en windsurfen

Op Jersey zijn vooral St-Ouen's Bay en St-Brelade's Bay een hotspot voor golf- en windsurfers; er zijn ook surfscholen en verhuurbedrijven. Ook Plemont en Grève de Lecq kunnen, afhankelijk van het weer, aangename plekken zijn om te surfen. Op Guernsey rollen de mooiste golven in het westen op het strand af, in de Vazon Bay en de Cobo Bay.

Houd u bij het surfen aan de regels: blijf binnen de gebieden die op de oevermuur zijn aangegeven, en zorg ervoor dat u zwemmers en andere watersporters niet hindert.

Paardrijden

Op Jersey bieden drie maneges gedegen rijles: Bon Air Stables, La Grande Route de St Laurent, St-Lawrence, tel. 01534 86 51 96; Le Claire Riding and Li-

very School, Sunnydale, Rue Militaire, St-John, tel. 01534 86 28 23; en Tamarind Stables, Le Mont de Vignes, St-Peter, tel. 01534 49 02 04.

Guernsey telt twee maneges waar u eventueel kunt lessen en onder begeleiding een buitenrit kunt maken: La Carriere Stables, tel. 01481 24 99 98, en Melrose Farm, tel. 01481 25 21 51 of mobiel 077 81 15 21 51.

Vissen

Strandvissen is op alle eilanden populair, maar er wordt ook gevestigd vanaf de dammen in de havens en vanaf de steile kliffen, waar u de kans loopt een mooie platvis aan de haak te slaan. In veel havens, zoals St-Catherine's Breakwater op Jersey, kunt u alle benodigdheden hiervoor huren. Zeevissers kunnen in de wateren rond de eilanden hun hart ophalen met het vangen van zeebaars (*sea bass*), zonnevis (*john dorey*) of koolvis. Wilt u weten waar u een boot en uitrusting voor dit avontuur kunt huren, informeer dan bij het lokale toeristenbureau of in de haven.

Wandelen

De Kanaaleilanden lijken wel gemaakt om te wandelen. Kustpaden ontsluiten de prachtigste landschappen die Jersey en Guernsey te bieden hebben. De verkeersluwe straten op Jersey, de Green